

2022-09-26

Remissyttrande

Diarienummer: NV-03553-18

Näringsdepartementet

registrator@naturvardsverket.se

Remiss gällande samlad Nationell förvaltningsplan för björn, varg, järv och lodjur – förvaltningsperioden 2022–2027

Sveriges Jordägareförbund (härefter Förbundet) har inbjudits att inkomma med yttrande över revidering av nationell förvaltningsplan för björn, varg, järv och lodjur – förvaltningsperioden 2022–2027 och har följande synpunkter.

Allmänt övergripande synpunkter

- Utarbeta en kortfattad populärversion av förvaltningsplanen när den är beslutad.
- Förbundet önskar att ordvalet livsmedelsproduktion adderas i förvaltningsplanen och kompletterar begreppet ”skador på tamdjur”. Generellt tas för lite hänsyn i förvaltningsplanen till att rovdjursförvaltningen inte ska påverka den nationella livsmedelsproduktionen negativt.
- Viktigt att tydliggöra vad förvaltningsplanen bidrar med i den lokala förvaltningen? Saknas en process för implementering av förvaltningsplanen. Viktigt med tydligt processledarskap genom hela förvaltningsperioden.
- I remissutkastet lyfts främst ökade stöd till tamdjursägare som drabbats av skada. Förbundet önskar fler formuleringar om insatser som kan bidra till att förebygga skador.
- Det framgår inte tillräckligt tydligt att länsstyrelserna måste inhämta kunskap och förankra sina förvaltningsbeslut med berörda aktörer och intressen på regional och lokal nivå.
- Viktigt med en översyn och eventuell revidering av förvaltningsplanen 2024 och 2026 så att den är aktuell utifrån rovdjurens spridning till nya geografiska områden, uppdateras med ny kunskap samt aktuell rovdjurspolitik.

- Remissutkastet har en disposition med flera målområden som överlappar varandra och det leder till upprepningar. Det försvårar för läsaren att orientera sig i texten och bedöma vilka åtgärder som är mest prioriterade. Förvaltningsplanen föreslås kortas ned och att exempel på åtgärder föreslås samlas i ett stycke.
- Det behöver tydligare framgå att länsstyrelserna ska ha ett underifrånperspektiv i sina förvaltningsbeslut och att de löpande ska samråda med regionala företrädare för näringarna som berörs och inte bara kommunicera sina beslut genom Viltförvaltningsdelegationerna.

Särskilda synpunkter

Förvaltningsplanens syfte

Då planen avses vara ett stöd för domstolar som hanterar överklaganden av skydds- och licensjaktbeslut är det viktigt att den innehåller hänvisningar till tidigare prejudicerande domar.

Förvaltningsplanens avgränsningar och populärversion

Det framgår att förvaltningsplanen i första hand ska vara en vägledning till länsstyrelsernas arbete med förvaltning av björn, varg, järv och lodjur. Dock är det viktigt att regionala och lokala aktörer som berörs av rovdjursförvaltningen har kännedom om förvaltningsplanen och att den är avsedd att vara ett stöd för länsstyrelserna.

Det framgår i remissutkastet att en regional förankring med berörda parter är viktigt för ett ökat förtroende för den nationella rovdjursförvaltningen.

Därför föreslår Förbundet att Naturvårdsverket tar fram en kortad populärversion av förvaltningsplanen som har regionala aktörer och brukare som målgrupp. Detta för att öka förståelsen hos allmänheten om vad som styr rovdjursförvaltningen och på vilka grunder länsstyrelserna fattar sina beslut.

Rovdjurens positiva effekter

Under stycket står det att *”människors goda hälsa och välbefinnande påverkas för många positivt av bara vetskapen om rovdjurens existens”*. Förbundet ställer sig frågande till formuleringen och vad de uppgifterna är baserade på.

Viltåret

Snurran innehåller felaktiga jakttider för flera av de nämnda arterna. Behöver justeras.

Skyddsjakt

Det bör tydligare framgå att länsstyrelserna i högre grad bör ta egna beslut om skyddsjakt och att ersättning ska utgå till de som genomför skyddsjakten. Länsstyrelserna ska även verka för att det finns en skyddsjaksorganisation som kan vara ett stöd för den drabbade djurägaren.

Detta är viktigt av flera skäl:

- Den drabbade har i de flesta fall ingen eller låg kunskap om jakt efter stora rovdjur och kanske inte alls jagar.
- Den enskilde som genomför skyddsjakten riskerar utsättas för hot och skadegörelse.
- Att genomföra skyddsjakten medför kostnader som inte den drabbade bör stå för.

Om länsstyrelserna inte tar en aktiv roll och praxis vid beslut om skyddsjakt samt ett större ansvar för genomförandet av skyddsjakten kommer det försvåra förvaltningen av stora rovdjur och inte minst riskera att öka risken för skada som så kallade "skadegörande individer" orsakar.

Licensjakt

I detta stycke ska endast hänvisning till gällande lagstiftning framgå. Tabellen kommer behövas uppdateras och ska tas bort.

Del 1 - Förutsättningar för förvaltning av stora rovdjur

Sveriges åtaganden för att bevara den biologiska mångfalden i världen

- Det bör tydligare framgå att om rovdjursförvaltningen försvårar och begränsar möjligheten till att hålla betande djur i landskapet kommer det bidra till en minskning av biologisk mångfald av många arter inom flora, insekter, fåglar och däggdjur. Betande djur bidrar till ett levande odlingslandskap.

Socioekonomisk hänsyn

- Socioekonomisk hänsyn måste omvärderas från tidigare med anledning av utvecklingen i omvärlden. En ökad nationell livsmedelsproduktion är i dagsläget en prioritering av samhället och en del av landets beredskapsarbete. Det saknas det perspektivet i remisutkastet.

Skyddsjakt

- Lägga till att länsstyrelserna tar initiativ till och ansvar för att förebyggande organisera en regional skyddsjaksorganisation för stora rovdjur. Det bidrar till att skyddsjakter kan genomföras på ett säkert och effektivt sätt.
- Länsstyrelserna måste i högre grad ta initiativ till eget beslut om skyddsjakt i samband med angrepp på tamdjur eller annan egendom.

Etiskt lämplig jakt

- Här ska framgå att länsstyrelserna ska formulera beslut med generösa ramverk avseende hjälpmedel, tidsperioder och geografiska områden så att den beslutande skyddsjakten har goda förutsättningar att lyckas.

Miniminivåer

- Det måste tydligare framgå instruktioner hur länsstyrelserna i respektive förvaltningsområde ska besluta om fördelning av etableringar samt eventuell licensjakt.

Rödlistan

- Rödlistan är användbar som en indikator kring arters tillfälliga status, men är inte baserad på årligt återkommande likvärdiga inventeringsmetodiker. Det betyder att en arts tillfälliga tillstånd, enligt Rödlistan, inte alltid är signifikant med dess långsiktiga utveckling. Arterna som förvaltningsplanen omfattar inventeras enligt en löpande metodik och det ska vara resultatet från den inventeringen som ligger till grund för bedömning av arternas status och utveckling.

Därför anser Förbundet att uppgifter från Rödlistan inte ska användas som underlag i denna förvaltningsplan.

Påverkansfaktorer

- Den illegala jaktens påverkansfaktor bedöms som hög, dock framgår att det är mycket svårt att bedöma den illegala jaktens omfattning och skatta dess effekt. Med anledning av den stora osäkerheten bör inte påverkansfaktorn anges som hög. Förbundet förslår att den ska anges som medel.

Del 2 - Praktisk förvaltning av de stora rovdjuren

Övergripande nationell inriktning för rovdjursförvaltningen i Sverige

- Svensk livsmedelsproduktion är mycket viktig och en del av det nationella beredskapsarbetet. Med anledning av det får inte rovdjursförvaltningen riskera att försvåra den svenska livsmedelsproduktionen. Förbundet önskar därför att en målformulering adderas där detta tydligt framgår.

Fokusområden under 2022–2027

- Svensk livsmedelsproduktion är mycket viktig och en del av det nationella beredskapsarbetet. Med anledning av det får inte rovdjursförvaltningen riskera att försvåra den svenska livsmedelsproduktionen. I remissutkastet saknas begreppet livsmedelsproduktion och det är viktigt att det tydligt framgår att negativ påverkan med anledning av stora rovdjurs närvaro direkt riskerar att försvåra ett lönsamt företagande på landsbygden. Förbundet önskar därför att ett fokusområde adderas där detta tydligt framgår.

Förslag på nytt effekt- och resultatmål:

Effektmål

- De stora rovdjuren ska inte påverka den regionala livsmedelsproduktionen negativt.

Resultatmål

- År 2027 ska angrepp och skador orsakade av stora rovdjur på livsmedelsproducerande företag minskat med 30%.

Effektmål

”Upprätthålla gynnsam bevarandestatus för björn, varg, järv och lodjur genom att fortsätta utveckla och förbättra rovdjursförvaltningssystemet”

Exempel på åtgärder

- Förbundet vill lägga till följande skrivning:
”Utarbeta en förkortad populärversion av förvaltningsplanen samt genomföra kommunikationsinsatser för att öka kunskapen hos berörda parter.”

Effektmål

”Upprätthålla en levande landsbygd och minska de ekonomiska konsekvenserna av stora rovdjur genom att hantera och minimera skador och annan negativ påverkan orsakade av stora rovdjur eller Högre förtroende för den förvaltning som genomförs genom att arbeta konfliktförebyggande och tillitsbaserat”

Exempel på åtgärder

- Förbundet vill lägga till följande skrivning:
”Länsstyrelserna tar initiativ till att bilda skyddsjaktsorganisationer för stora rovdjur som kan genomföra säkra och effektiva skyddsjakt vid behov.”

Effektmål för genetisk förstärkning av vargstammen

Minska vargstammens inavelsgrad genom att tydliggöra, förbättra och underlätta systemet för genetisk förstärkning av vargstammen

Resultatmål och exempel på åtgärder

- Förbundet är kritiska till flytt av varg till nya områden. Vi ser idag en naturlig spridning söderut i hög takt och Förbundet anser att spridningen ska ske naturligt till de områden som vargen själv väljer att etablera sig i. Flytt av varg kommer att minska förtroendet för förvaltningen.

Del 3 - Artvisa mål och åtgärder

VARG

Mål och åtgärder för vargförvaltningen

- Förbundet är kritiska till flytt av varg till nya områden. Vi ser idag en naturlig spridning söderut i hög takt och Förbundet anser att spridningen ska ske naturligt till de områden som vargen själv väljer att etablera sig i.

Flytt av varg kommer att minska förtroendet för förvaltningen.

Beskattning av vargstammen (sid 72)

På sid 72 står följande:

”Vargstammen har spridit sig till södra förvaltningsområdet där det nu finns ett antal revir, både familjegrupper och revirmarkerande par. Naturvårdsverket ser fortsatt södra förvaltningsområdet som ett spridningsområde med begränsade möjlighet till licensjakt. Var dessa familjegrupper ska få finnas avgörs på regional nivå.”

Förbundet ställer sig frågande vad som menas med ” Var dessa familjegrupper ska få finnas avgörs på regional nivå.”

En länsstyrelse i Södra rovdjursförvaltningsområdet (SRFO) har inte rådighet att besluta över om en nyetablerad familjegrupp ska etablera sig eller inte då SRFO inte har uppnått förvaltningsnivå. Denna mening bör därför formuleras om.

IDENTIFIERADE BEHOV (sid 74)

Förbundet vill addera följande:

- Länsstyrelserna bildar regionala skyddsjaktsorganisationer.
- Vidta åtgärder så att den regionala livsmedelsproduktionen inte riskerar påverkas negativt.

LODJUR

IDENTIFIERADE BEHOV (sid 82)

Förbundet vill addera följande:

- Länsstyrelserna bildar regionala skyddsjaktsorganisationer.
- Vidta åtgärder så att den regionala livsmedelsproduktionen riskerar påverkas negativt.

Kommentarer till bilagor

Bilaga – Faktarutor arter

Rödlistan

- Eftersom rödlistan inte har någon funktion för den svenska förvaltningen av stora rovdjur ska tabellen om rödlistans bedömning av rovdjurens status inte vara med i förvaltningsplanen.

Typ av negativ påverkan på mänskliga intressen

- Begreppet livsmedelsproduktion måste adderas som komplement till ”skador på tamdjur”
- Måste formulera att negativ påverkan är att arternas närvaro riskerar att minska den regionala och nationella livsmedelsproduktionen.
- Då naturturism benämns som en möjlighet måste försämrade förutsättningar för jaktupplevelser som näringsverksamhet formuleras som en negativ påverkan.

Åtgärder

- Beredskap för en effektiv skydds jakt, tex en skydds jaktorganisation.

Bilaga - En behovsbaserad förvaltning

- Måste lägga till begreppet livsmedelsproduktion och att den är en del av landets beredskapsarbete.
- Lägga till att länsstyrelserna tar initiativ till och ansvar för att förebyggande organisera en regional skydds jaktorganisation för stora rovdjur. Det bidrar till att skydds jakter kan genomföras på ett säkert och effektivt sätt.
- Länsstyrelserna måste i högre grad ta initiativ till eget beslut om skydds jakt i samband med angrepp på tamdjur eller annan egendom.

Bilaga – Klövviltsjakt i rovdjurstäta områden

- Det är positivt att rovdjursstammarnas påverkan på klövviltspopulationerna lyfts under stycket ”Flerartsförvaltning” på sid 44. Dock hanterar bilagan hanterar primärt älg och rådjur. Den behöver kompletteras med information om förväntad predation av hjort och vildsvin i områden med svag älgstam och dominerande förekomst av dovhjort, kronhjort och vildsvin.
- Det saknas en konsekvensbeskrivning av hur vargs närvaro, i områden med täta populationer av hjort och vildsvin, kan försvåra genomförande av jakt och avskjutning, dels genom att minskad hundanvändning, dels oplanerade rörelser i klövviltspopulationerna. Det kan leda till ökade skador på jordbruk och skog.

Sveriges Jordägareförbund

Anders Grahn
Generalsekreterare

Carl Kuylenstierna
Ordf. Viltbrukskommittén

Sveriges Jordägareförbund (SJF) representerar större privata markegendomarna i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande eftersom våra medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och vattenbruk i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden.